

Juryrapport Thea Beckman-prijs 2018

Voor de toekenning van de Thea Beckmanprijs zoekt de jury elk jaar naar goed geschreven verhalen die een overtuigende historische insteek hebben. Daarbij maken we onderscheid tussen twee leeftijdsgroepen, die om en om bekroond worden. Voor de Thea Beckmanprijs 2018 selecteerde de jury oorspronkelijk Nederlandstalige historische jeugdboeken voor lezers tot 12 jaar. Daarbij is gekeken naar titels die sinds medio 2016, de laatste keer dat de prijs voor deze doelgroep uitgereikt is, zijn verschenen. Daaruit is een longlist van negen titels en vervolgens een shortlist van vijf titels opgesteld. Als jury constateren we met genoegen dat we niet de enigen zijn die schrijfkwaliteit op waarde weten te schatten. Drie boeken op onze shortlist zijn inmiddels door anderen bekroond; twee met Zilveren Griffels en één met de Gouden Griffel.

De vijf boeken die uiteindelijk door ons zijn genomineerd, bieden stuk voor stuk mooie en meeslepende historische verhalen, goed verteld en naar het oordeel van de jury aantrekkelijk voor de doelgroep. Onder de criteria die de jury heeft toegepast, is een gelijkwaardige rol weggelegd voor literaire kwaliteit en historische zeggingskracht. De overtuigingskracht waarmee het verhaal historisch ingebed is, weegt zwaar mee in de beoordeling.

De vijf genomineerde boeken zijn:

Arend van Dam - *De reis van Syntax Bosselman*

Voor de Wereldtentoonstelling van 1883 in Amsterdam wordt de Surinamer Syntax Bosselman samen met 27 landgenoten naar Nederland gehaald. Niet als eregast, zoals hem is beloofd, maar om als fascinerende rariteit tentoongesteld te worden aan het langstreckende publiek. Schrijver Arend van Dam denkt in dit boek hardop na over de lastige vragen die bij dit pijnlijke stuk geschiedenis gesteld moeten worden. Hoe kan het dat mensen dit ooit normaal hebben gevonden?

De jury is zeer onder de indruk van dit uitstekend geschreven boek over een urgente en actuele zwarte bladzijde uit onze geschiedenis. De auteur stelt zich kwetsbaar op door zijn aanpak en werkwijze te problematiseren, en dat draagt bij aan de kracht van zijn boodschap.

De animatie bij De reis van Syntax Bosselman is gemaakt door Rient van de Crommert.

Martine Letterie & Rick de Haas - *Kinderen met een ster*

Rosa, Klaartje, Jules, Leo, Ruth en Bennie zijn zes doodgewone kinderen. Totdat ze een ster op hun kleding krijgen, een ster die hun gewone leventjes compleet op zijn kop zet. Al deze Joodse kinderen komen in kamp Westerbork terecht. De circa 30 verhaaltjes worden verteld vanuit het perspectief van de kinderen zelf, die niet of nauwelijks beseffen wat er met hen gebeurt, en bijvoorbeeld enthousiast kunnen zijn over het feit dat ze op zesjarige leeftijd nu óók zo'n mooie ster op hun jas mogen.

De jury is vol lof over dit aangrijpende voorleesboek, gebaseerd op verhalen van mensen die de oorlog als kind meemaakten. Martine Letterie slaagt erin een onbegrijpelijk stuk geschiedenis enigszins bevattelijk te maken voor jonge kinderen. Ze houdt het klein, durft gaten te laten vallen en vertelt uiteindelijk toch het hele verhaal. De prachtige, sfeervolle en ondramatische tekeningen van Rick de Haas zijn onmisbaar als tegenwicht.

De animatie bij Kinderen met een ster is gemaakt door Yorben den Hartog.

Inez van Loon - Anna's grote reis

Het waargebeurde verhaal van de twaalfjarige Anna Abrahamsz vormt de inspiratiebron voor dit mooie boek over een Amsterdams schippersgezin dat halverwege de 19^e eeuw de oversteek naar Nederlands-Indië maakt. Aanleiding voor de gezamenlijke reis is een ingrijpend sterfgeval. Rouw en verdriet maken gaandeweg plaats voor tal van nieuwe indrukken op zee en bij aankomst. Door de ogen van Anna leren de lezers het koloniale leven op Java kennen.

De jury heeft grote waardering voor de overtuigende manier waarop de auteur de dagboekantekeningen van Anna heeft omgewerkt tot een spannend en met vaart verteld verhaal over een belangrijk stuk koloniale geschiedenis. Daarbij is het zeer welkom dat op het dek van een VOC-schip, traditioneel het terrein van verhalen over mannen en jongens, nu eens een meisje de blikrichting bepaalt.

De animatie bij Anna's grote reis is gemaakt door Stephany Concorso.

Koos Meinderts - Naar het noorden

De elfjarige Jaap vertrekt tijdens de Hongerwinter samen met zijn zus en kleine broertje en een grote groep andere ondervoede 'bleekneusjes' per binnenschip naar Friesland, waar ze in gastgezinnen weer kunnen aansterken. De drie kinderen worden naar verschillende adressen gebracht. Jaap komt bij twee liefdevolle oude mensen terecht, maar heeft moeite om te aarden tussen de kinderen in het Friese dorpje.

De jury is zeer te spreken over dit prachtige boek over een relatief onbekende episode uit de veelbeschreven geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog. Niet het spektakel staat in dit boek centraal, maar de psychische impact van oorlog en ontworteling op een jong kind.

De animatie bij Naar het noorden is gemaakt door Iris van Wijk.

Suzanne Wouda - Sabel

Tijdens de Tweede Wereldoorlog wordt Max met zijn moeder in kamp Vught opgesloten. Te midden van alle ellende vindt Max troost in de aanwezigheid van zijn rode kater Sabel, die rond het kamp door de velden struint en 's avonds bij hem slaapt. De hoofdstukken wisselen af tussen Vught en flashbacks naar de onderduikperiode in Amsterdam. Hoe verder je leest, hoe duidelijker het wordt wat Sabel voor Max betekent en hoe deze Joodse jongen, met Sabel, zijn grip op de werkelijkheid verliest.

De jury is zeer onder de indruk van de subtiele wijze waarop de lezer stapje voor stapje deelgenoot gemaakt wordt van de aangrijpende overlevingsstrategie van de hoofdpersoon. Het is zoals in Suzanne Wouda in haar verantwoording schrijft: maar een paar dingen in dit boek zijn echt gebeurd; helaas zijn dat precies de dingen waarvan je hoopt dat ze verzonnen zouden zijn.

De animatie bij Sabel is gemaakt door Eileen de Wit.

[bekendmaking winnaar van de Jonge Beckman]

Voordat zij bekendmaakt wie de Thea Beckmanprijs 2018 wint, wil de jury haar dank uitspreken aan de studenten van de Willem de Kooningacademie die bij de genomineerde titels een animatie hebben gemaakt.

Ook een hartelijk woord van dank aan de jongeren die samen met jurylid Henne van Beveren en auteur en docente Marte Jongbloed de genomineerde titels hebben gelezen, en – geheel onafhankelijk van onze jury – tot een eigen oordeel zijn gekomen.

Tevens een dankwoord voor de schrijvers van de Ronde tafel die het historische kinderboek op handen dragen en – als elk jaar – ook dit weekend weer de kinderen in het Archeon kennis laten maken met hun passie.

Tot slot spreken we onze dank uit aan het Archeon zelf – een voor deze prijs zeer passende locatie waar de geschiedenis als vanzelf tot leven komt – dat ook dit jaar weer op uitstekende wijze voor, in- en aankleding van de prijsuitreiking zorg heeft gedragen.

En dan nu de ontknoping. De jury heeft gekozen voor een zeer talentvol geschreven boek over een uiterst pijnlijke episode uit onze geschiedenis. Aan een boek dat je door elkaar schudt en aan het werk zet. Met als bijvangst een kijkje in de schrijverskeuken waarin de jonge lezer leert hoe zo'n complex boek tot stand komt.

De jury kent de Thea Beckmanprijs 2018 toe aan *De reis van Syntax Bosselman* van Arend van Dam.

De jury,

Henne van Beveren (kinderboekwinkel Silvester, Zoetermeer)

Liselotte Dessauvagie (zelfstandig leesbevorderaar)

Hubert Slings (stichting entoen.nu, voorzitter)

Monique Veldman (Archeon)

Moniek Warmer (Stichting Jaap ter Haar / Ontwikkelaar educatieve culturele projecten)